Recreatieschap Twente

Ontwikkelingenbrief en kaders begroting 2026

Recreatieschap Twente

Inhoudsopgave

Inleiding 3
Het speelveld van Recreatieschap Twente 3
Opgaven voor de lange termijn 4
Ontwikkelingen met financiële impact 5
Financiële kaders voor de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 8

Inleiding

Hierbij presenteren wij de ontwikkelingenbrief en kaders van de begroting 2026 van Recreatieschap Twente, een document dat onze visie en toewijding weerspiegelt om hoogwaardige recreatieve ervaringen te bieden aan alle inwoners en toeristen van Twente.

Sinds de oprichting van het Recreatieschap Twente in 2022 hebben we hard gewerkt om nieuwe koers uit te zetten, om zo in te kunnen spelen op ontwikkelingen, een bijdrage te leveren aan het 'Bruto Twents Geluk' en een gedegen en ambitieuze gemeenschappelijke regeling neer te zetten. Voor onze twee organisatieonderdelen zijn hiervoor twee geheel nieuwe visies vastgesteld; de Visie Recreatieparken Twente en de Visie Routenetwerken Twente. Om onze rol en positie verder aan te scherpen en de inzet rondom deze twee visies volgens een vastgestelde koers te ontwikkelen, hebben we voor onze organisatie bovendien het Koersdocument Recreatieschap Twente 2024-2030 vastgesteld, dat voor en door onze eigen medewerkers is vormgegeven.

Onze organisatie krijgt op zowel de korte als de lange termijn te maken met verschillende ontwikkelingen die impact hebben op onze begroting. Van sommige ontwikkelingen wordt een doorvertaling gemaakt naar onze begroting en van andere ontwikkelingen hebben we nog geen zicht op de impact hiervan. De uiteindelijke cijfermatige effecten volgen bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2026.

VERVOLG

Onze ontwerpbegroting van 2026 wordt in het voorjaar van 2025 opgesteld. Direct na de bestuursvergadering van 10 april 2025 wordt de ontwerpbegroting voor een zienswijze aan de Twentse gemeenteraden aangeboden. Conform de Wet gemeenschappelijke regelingen wordt deze ontwikkelingenbrief en kaders van de begroting ter informatie aangeboden aan de Twentse gemeenteraden. Er wordt nog niet om besluitvorming gevraagd en daarom geldt voor deze brief geen zienswijzeprocedure.

Het speelveld van Recreatieschap Twente

RECREATIESCHAP TWENTE ALGEMEEN

Recreatieschap Twente bevindt zich in een uitdagend speelveld. De behoefte van inwoners en bezoekers aan recreëren en ontspannen in Twente groeit nog steeds door. Daarnaast groeit de groep senioren die letterlijk meer vrije tijd heeft. Naast meer vrije tijd zorgen ook meer warme dagen (klimaatverandering) ervoor dat mensen onze recreatieparken opzoeken of gebruik maken van onze mooie Twentse Routenetwerken. Hetzelfde geldt voor de populariteit van buitenspelen. Recreëren verbindt, je wilt er vaak samen op uit, ook als je minder mobiel bent. Steeds meer mensen willen bovendien bewust en gezond leven, met voldoende beweging waarvoor onze Routenetwerken kansen bieden.

Tegelijkertijd zijn er ook zorgen rondom de kwetsbare gebieden: de balans tussen natuur, landschap, cultuurhistorie en het groeiende recreatieve gebruik. De sector recreatie draagt in toenemende mate bij aan de Twentse economie en Bruto Twents Geluk, zowel door het bedrijfsleven dat recreatie faciliteert op en rondom de recreatieplassen, als door het scheppen van een aantrekkelijke omgeving voor toeristen. Een goede samenwerking en wisselwerking met Twente Marketing is hiervoor cruciaal. Dit vraagt ook om meer onderlinge verbinding tussen de 14 Twentse gemeenten als het gaat om gemeente-overstijgende en/of Twente-brede recreatieve vraagstukken. Daarbij blijft het een continue uitdaging om te voldoen aan de hogere kwaliteitseisen van onze gebruikers, in relatie tot de gemeentelijke begrotingen, die de komende jaren steeds meer onder druk komen te staan.

DE 3 TWENTSE RECREATIEPARKEN

In het kader van de nieuwe vastgestelde visie in 2024 is er door Bureau Ginder onderzoek[1] gedaan naar de waardering en de bezoekersaantallen op de Twentse Recreatieparken van het Recreatieschap Twente. Het Hulsbeek (Oldenzaal), Het Rutbeek (Enschede) en Het Lageveld (Wierden) worden door de inwoners van Twente en bezoekers zeer hoog gewaardeerd. De 'eigen Twentenaren' (uit álle gemeenten) vormen de belangrijkste bezoekersgroep. In 2022 maakten in totaal 1,5 miljoen mensen gebruik van de drie parken. Zij zijn heel tevreden over de laagdrempelige toegankelijkheid, beheer en onderhoud, zo blijkt o.a. uit de publieksenquête, die in 2023 is gehouden. Ook het gebruik als festivallocatie wordt door de bezoekers hoog gewaardeerd. Zij vinden ook dat de parken een substantiële positieve bijdrage leveren aan het wonen en leven in Twente.

Wel zijn er wensen om de parkvoorzieningen te verbeteren, waarbij het niveau op Het Hulsbeek als voorbeeld wordt genoemd. Het maken van keuzes in de balans tussen evenementen en dagrecreatie en op het gebied van communicatie en marketing is noodzakelijk.

De bijdrage van de parken aan gezondheid, sociale verbinding, noaberschap en economische spin-off is duidelijk merkbaar en onmiskenbaar waardevol, maar het is niet in exacte cijfers of geldbedragen uit te drukken. De parken vervullen een cruciale rol in het versterken van de fysieke en mentale gezondheid van inwoners, het bevorderen van sociale interactie en het versterken van gemeenschapsgevoel. Daarnaast dragen ze bij aan een levendigere regio door indirecte economische effecten, zoals recreatie, toerisme en aantrekkelijkheid van de leefomgeving. Hoewel zoals gezegd de precieze waarde moeilijk te kwantificeren is, is het evident dat deze aspecten essentieel zijn voor het welzijn en de vitaliteit van de regio.

DE ROUTENETWERKEN TWENTE

De routenetwerken van Twente zorgen ervoor dat bezoekers en inwoners van Twente naar de mooie en verrassende plekken worden geleid. We hebben 6.000 km unieke wandelroutes, 2.500 km fietsroutes, 1.500 km paardrijroutes, 1.000 km mountainbikepaden en 400 km aan autoroutes door heel Twente klaarliggen voor onze vele gebruikers. Door zorgvuldig met onze routes om te gaan, wordt de beleefbaarheid voor bewoner en bezoeker van ons gebied op hoog niveau ervaren en geeft het een groot impuls aan de vrijetijdseconomie. Daarnaast dragen de routenetwerken bij aan gezondheid, vitaliteit en het welzijn van onze inwoners.

De nieuwe visie van Routenetwerken Twente[2] is in december 2022 vastgesteld door ons bestuur, waarbij unaniem is besloten dat de routenetwerken toekomstbestendig moeten zijn. Waar we in 2024 mee gestart zijn, zetten we de komende jaren door: hard werken aan de opwaardering van de routes.

Opgaven voor de lange termijn

MULTIFUNCTIONEEL RUIMTEGEBRUIK

Recreatieschap Twente streeft ernaar om de Twentse recreatieparken en de Twentse Routenetwerken aantrekkelijk te houden zonder de natuur te schaden of bij noodzakelijke ontwikkelingen te compenseren. Door natuur te combineren met recreatief medegebruik ontstaat er een multifunctioneel ruimtegebruik. Dit vraagt om creatieve en samenwerkingsgerichte oplossingen die nodig zijn om de ruimteclaims uit de verschillende sectoren (woningbouw, defensie, energietransitie, etc.) te combineren met recreatieve behoeften. Hierbij is het van belang om recreatie te verweven in ruimtelijke planvorming en te zorgen voor structurele financiering, dat gebruikt wordt om de huidige recreatieve voorzieningen op een goed niveau te houden.

[1] https://www.touristserver.nl/file/4456/Visie+Recreatieschap+Twente_Ginder.pdf
[2] https://www.touristserver.nl/file/4324/28931-RT-Visiedocument-versie+3_2+%281%29.pdf

KLIMAATVERANDERING BIJ DE RECREATIEPARKEN

Klimaatverandering heeft op landelijk niveau verschillende gevolgen voor openbare zwemwaterlocaties, zowel voor de waterkwaliteit als de veiligheid van zwemmers. Ook de Twentse recreatieparken hebben te maken met klimaatverandering. Dit zijn de belangrijkste effecten die wij zien:

1. **Verhoogde watertemperatuur en blauwalg:** Warmere zomers zorgen voor een hogere watertemperatuur, wat de groei van bacteriën en algen bevordert. Hierdoor is er meer kans op overlast door blauwalg of andere bacteriële besmettingen. Blauwalg kan huidirritatie en maag-/darmklachten veroorzaken en levert dus gezondheidsrisico's op voor zwemmers. De recreatieparken kunnen vaker gesloten worden door blauwalg en dit heeft weer een rechtstreeks effect op o.a. opbrengsten uit parkeren en de exploitatie de aanliggende recreatieondernemers en horeca.
2. **Toename van extreme weersomstandigheden:** Enerzijds zien we dat zware regenval en overstromingen leiden tot het (tijdelijk) ontoegankelijk raken van terreindelen, wat gevolgen heeft voor bijvoorbeeld verhuur aan festivalorganisaties. Anderzijds zien we dat langdurige droogte de waterstanden in de recreatieplassen verlaagt, waardoor de waterkwaliteit verslechtert en schadelijke stoffen zich meer concentreren.

Ontwikkelingen met financiële impact

REEDS UITGEVOERDE BEZUINIGINGSOPGAVEN

De afgelopen jaren heeft Recreatieschap Twente als gevolg van een besluit van de provincie Overijssel in 2012 tot structurele bezuiniging van € 603.000,- op het onderhoud van recreatieve voorzieningen een forse taakstelling moeten verwerken. Deze bezuiniging vertegenwoordigde bijna 25% van de begroting voor recreatieve voorzieningen. De forse taakstelling wordt vanaf begroting 2026 volledig ingelost.

Jaar	Resterend	Maatregel
2012	€ 603.885	Invoering taakstelling
2013	€ 430.414	Bezuiniging onderhoud, d.m.v. verlaging dotatie onderhoudsfondsen
2014	€ 378.526	Verlaging diverse budgetten en verhogen inkomsten uit (erf)pacht en huur
2015	€ 349.706	Te verwachten inkomsten uit nieuw te bouwen bungalowpark Het Rutbeek
2016	€ 321.859	Schrappen inzet Deventer Groenbedrijf bij onderdeel Fietspaden
2017	€ 263.344	Afstoten natuurpark Arboretum Poort Bulten, exploitatielasten vervallen
2018	€ 263.344	-
2019	€ 236.678	Inkomsten uit nieuwe evenementen
2020	€ 236.678	-
2021	€ 156.678	Parkeerinkomsten verhoogd (verhoging parkeertarieven recreatieparken)
2022	€ 156.678	-
2023	€ 156.678	-
2024	€ 57.460	Schrappen 1 fte. parkmanager Het Lageveld
2025	€ 48.460	Nieuwe samenwerkingen verhogen inkomsten. Schrappen te verwachten inkomsten uit bungalowpark Het Rutbeek.
2026	€ 0	Taakstelling ingelost per begroting 2026 door raming parkeerinkomsten additioneel te verhogen.

Tabel 1: Overzicht bezuinigingen ingevolgde de taakstelling

Jarenlang (begrotingen 2015 t/m 2024, tijdperk Regio Twente) zijn de te verwachten inkomsten uit het toekomstige bungalowpark op Het Rutbeek ingezet als zoekrichting voor het inlossen van de taakstelling. De ontwikkeling van het bungalowpark werd echter op haar beurt jarenlang uitgesteld en inkomsten bleven uit (zie toelichting verderop). Tekorten op de jaarrekeningen werden ten gevolge hiervan opgevangen ten laste van de hiervoor ingestelde reserves.

Door vanaf de oprichting van de nieuwe organisatie Recreatieschap Twente kritisch te kijken naar een efficiëntere organisatiestructuur en door toekomstvisies met bijbehorende structurele inkomsten vast te stellen, creëerden we een alternatieve mogelijkheid om de taakstelling te kunnen inlossen. De potentiële inkomstenbron van het bungalowpark kon hierdoor vanaf begroting 2025 worden geschrapt.

KADERBRIEF TWENTSE ZIENSWIJZE EN HET RAVIJNJAAR

Via de Kaderbrief Twentse zienswijze worden alle gemeenschappelijke regelingen opgeroepen om te anticiperen op de gemeentelijke bezuinigingsopgaven in verband met het ravijnjaar. Wij delen de zorgen over de financiële uitdagingen waar gemeenten in 2026 voor komen te staan en wij zien het als plicht om net als andere gemeenten en samenwerkingsverbanden kritisch te kijken naar onze inkomsten en uitgaven.

Met het inlossen van de forse taakstelling is onze begroting vanaf 2026 op orde. Wat wij met het bezuinigingenoverzicht vanwege de taakstelling (tabel 1) proberen aan te geven, is dat nieuwe pogingen tot kostenbesparing voor ons niet realiseerbaar zijn. De laatste jaren hebben we onderhoud en investeringen tot een absoluut minimum beperkt. We zijn dan ook als platte en efficiënte organisatie trots, dat we vanaf 2026 een stabiele, doch bescheiden begroting hebben kunnen neerzetten.

ONTWIKKELINGEN MET NOG ONBEKENDE FINANCIËLE IMPACT OP DE BEGROTING 2026

Onderzoek financieringssystematiek Recreatieschap Twente

Recreatieschap Twente onderhoudt momenteel ruim 400 kilometer aan recreatieve fietspaden in Twente. Diverse gemeenten hebben aan Recreatieschap Twente gevraagd om het (overige) gemeentelijk onderhoud van recreatieve fietspaden, die nu door gemeenten zelf onderhouden worden, ook door Recreatieschap Twente overgenomen kunnen worden. Er zijn echter geen uniforme afspraken over kosten en kwaliteitsniveau. Rapport ‘Rapportage opties financiering Recreatieschap Twente’ van Bureau Ginder (december 2023) heeft verschillende financieringsopties onderzocht, maar het bestuur heeft besloten dat verdere analyse is nodig alvorens een besluit te kunnen nemen.

Er wordt in Q1 2025 (op basis van inhuur) een projectleider gezocht en aangesteld om dit complexe vraagstuk verder te analyseren, met als doel uiteindelijk te komen tot een duidelijk en transparant afsprakenkader over het beheer en onderhoud, in kwaliteit en kwantiteit, van de routenetwerken met een passende financieringssystematiek en een zo efficiënt mogelijke manier van onderhoud en beheer van zowel de routes als de recreatieparken. Daar hoort een passende financieringssystematiek bij.
We verwachten voor de bestuursvergadering van 10 april 2025 een projectvoorstel met bijbehorende kostenindicatie voor de projectbegeleiding te kunnen agenderen. In september 2025 verwachten we de projectresultaten gereed te hebben voor besluitvorming, waarbij er bestuurlijke afwegingen gemaakt zullen worden. De gevolgen voor een (mogelijk) nieuwe financierings-systematiek zullen in de begroting van 2026 worden verwerkt.

Schadeclaimcultuur bij MTB-routes

Steeds vaker worden claims ingediend tegen beheerders van MTB-routes, bijvoorbeeld bij valpartijen of schade aan fietsen. Rechtszaken en aansprakelijkheidskwesties kunnen leiden tot strengere regels of zelfs sluiting van routes. Het plaatsen van waarschuwingsborden (bijv. "betreden op eigen risico") helpt, maar sluit claims niet uit. De claimcultuur heeft veel effect op de Routenetwerken in Twente. Als organisatie lopen we het risico om steeds hogere verzekeringspremies te betalen, of in het ergste geval, niet langer gesteund zullen worden door verzekeraars.

In de bestuursvergadering van 4 december 2024 hebben we de resultaten gepresenteerd van een extern onderzoek naar de weerbaarheid tegen aansprakelijkheidsstelling. De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek zijn :

- We hebben al veel gedaan aan risicobeperking (onderhoudsregistratie, routeclassificaties);
- Het vaker tot een rechtszaak laten komen creëert jurisprudentie en kan de weerbaarheid bij oneigenlijk gebruik van risicoaansprakelijkheid vergroten.

Volgend uit een unaniem besluit, zet het bestuur van Recreatieschap Twente in op het consistent en toekomstbestendig behoud van het MTB-netwerk in Twente. Om de weerbaarheid als beherende organisatie te vergroten is er vanaf 2024 externe juridische expertise ingezet. De hiermee gepaarde extra kosten voor jaar 2024 zijn reeds inzichtelijk (€ 32.368,-). Ook voor jaar 2025 zullen extra juridische kosten worden gemaakt, onder andere vanwege een proces bij Raad van State. Voor de bestuursvergadering van 10 april 2025 zal dit onderwerp derhalve opnieuw worden geagendeerd, met daarin in ieder geval een goede inschatting van de juridische kosten voor 2025. Ook zal de relatie tot het MTB-netwerk in het hiervoor genoemde project financieringssystematiek mee worden genomen.

We kunnen nog niet inschatten of de aansprakelijkheidskwesties en/of de gevolgen voor beheer rondom het MTB-netwerk van invloed zijn op de begroting van 2026. De uitspraak bij de Raad voor State wordt namelijk toekomstbepalend voor de MTB-netwerken in heel Nederland, evenals de daaropvolgende bestuurlijke afwegingen.

Onzekere toekomst ontwikkeling bungalowpark Het Rutbeek

De plannen voor de ontwikkeling van een bungalowpark op Het Rutbeek in Enschede gaan terug tot de jaren tachtig, bij de ontwikkeling van het park. Het bleef lang stil, totdat er begin jaren ’10 nieuwe plannen werden gepresenteerd. In 2014 besloot de gemeenteraad van Enschede het college opdracht te geven een bestemmingsplan op te stellen om de gewijzigde plannen voor een bungalowpark planologisch mogelijk te maken.

Na een periode van stilte werden de plannen in 2024 weer actueel. Het college van Enschede stelde voor om het bestemmingsplan van de recreatieplas te wijzigen, zodat de initiatiefnemer er 250 vakantiehuisjes kan bouwen. Dit leidde tot bezwaren van omwonenden, die vrezen dat de komst van het bungalowpark ten koste gaat van de bezoekers en de natuur. Op dit moment ligt het bestemmingsplan van het bungalowpark bij de Raad van State. We verwachten medio of eind 2026 een uitspraak van de rechter te krijgen.

Als de rechter oordeelt dat het geplande bungalowpark niet ontwikkeld mag worden, lopen we potentiële inkomsten mis uit de ontwikkeling en exploitatie van het bungalowpark (eenmalige verkoop en structurele inkomsten uit erfpacht). Omdat we vanaf onze begroting van 2025 niet langer rekening houden met de ontwikkeling van het bungalowpark, heeft het geen doorgang vinden van het bungalowpark géén directe financiële gevolgen voor Recreatieschap Twente. Het heeft echter wel rechtstreeks effect op onze toekomstige investeringsruimte op recreatiepark Het Rutbeek.

Onzekerheid bij festivals

De Twente recreatieparken worden sinds jaar en dag volop gebruikt als perfecte evenementen-locatie. De laatste jaren hebben festivalorganisatoren het echter behoorlijk zwaar en hebben te maken met diverse uitdagingen op het gebied van kosten (hogere productie- en artiestkosten en duurdere vergunningstrajecten), weersinvloeden (onzekere inkomsten) en strengere regelgeving (geluidsnormen en milieuregels).

Wij zien vooral dat kleinere festivals onder druk staan, terwijl de grote, diepgewortelde festivals vaak wel bestendig zijn. Dit maakt dat de toekomst voor festivals en andere evenementen op de recreatieparken onzeker is. Het binnenhalen van nieuwe evenementen is lastig en vraagt om creatieve

oplossingen door bijvoorbeeld het bieden van aantrekkelijke verhuurvoorwaarden (opstartkorting, lagere huurprijs, etc.).

De laatste jaren zijn we voorzichtig in de inkomstenraming van evenementen; alleen de huidige grote festivals worden opgenomen in de begroting. Omdat we geen rekening houden met de komst van nieuwe (kleine) festivals en evenementen, heeft het geen doorgang vinden van deze geen directe financiële gevolgen voor Recreatieschap Twente.

ONTWIKKELINGEN MET BEKENDE FINANCIËLE IMPACT OP BEGROTING 2026

Voor zover bij ons bekend, zijn er momenteel geen ontwikkelingen waarvan de financiële impact op de begroting 2026 bekend is.

Financiële kaders voor de begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029

Loon- en prijsontwikkeling

De loon- en prijstendensen blijven uiteindelijk veruit de belangrijkste factor van de ontwikkeling van onze begroting en van de gemeentelijke bijdrage. Het onderdeel prijscomponent werkt bovendien het zwaarst door, ca. 71% van onze kosten bestaat namelijk uit materiële lasten. Jaarlijks doen de gemeenten ons als verbonden partij de uitwerking voor de mee te nemen loon- en prijsontwikkelingen als uitgangspunt voor de begroting. Deze uitgangspunten nemen wij over.

Loonontwikkeling

De cao 2024-2025 (15 maanden, t/m maart 2025) is verwerkt in de loonindex voor de begroting 2025. Er is nog geen principeakkoord voor de rest van 2025 en 2026. Volgens de uitgangspunten van de Twentse gemeenten wordt de actuele salarisstaat inclusief sociale lasten per 31-12-2024 als uitgangspunten gehanteerd. Deze salarisstaat wordt verhoogd met 4,7% voor 2025 (gebaseerd op de concept Macro Economische Verkenning van 2025). Voor het jaar 2026 gaan we uit van een verdere stijging van 2,1% (ook op basis van de Macro Economische Verkenning 2025). Dit leidt tot een totale stijging van 6,8% maar omdat we in de begroting van 2024 hebben gerekend met een stijging van 5,3%, is per saldo de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage voor de loonkosten 1,5%. De exacte financiële uitwerking vindt plaats in de begroting van 2026. In overeenstemming met afspraken met het algemeen bestuur wordt een verschil op de loonsom (overschot of tekort), voor zover het CAO-ontwikkelingen of mutaties in de werkgeverslasten betreft, indien nodig separaat met de gemeenten verrekend via de tussentijdse rapportage of via de jaarstukken.

Prijsontwikkeling

Voor de prijsontwikkeling nemen we de prijsontwikkeling zoals het CBP deze per september 2024 bij de Macro-Economische Verkenning (MEV) publiceert als uitgangspunt. Het CBS stelt deze werkelijke inflatoire effecten achteraf nog bij. Deze bijstelling hebben we nog niet in onze prijsontwikkeling verwerkt als we uitgaan van het prijspeil van de vorige begroting. Daarom worden de correcties over deze 3 jaren alsnog meegenomen voor de bepaling van de totale prijsontwikkeling voor het begrotingsjaar 2026. Dit leidt tot een inflatiecorrectie ten opzichte van de begroting 2025 van 4,9%.

Jaar	% al verwerkt	% MEV-2025	2026 wordt
2023	4,80%	5,80%	1,00%
2024	3,50%	4,50%	1,00%
2025	2,00%	2,70%	0,70%
2026	-	2,20%	2,20%
Inflatiecorrectie 2026			**4,90%**

Tabel 2: Inflatiecorrectie

Vervangingsinvesteringen

De investeringsruimte blijft op peil door de kapitaaluitgaven die in de begroting zijn afgeschreven, op te voeren als vervangingsinvesteringen.

Weerstandsvermogen/reserves en voorzieningen

Er wordt weerstandsvermogen aangehouden zodat Recreatieschap Twente zelf in staat is om risico's op te vangen. Een kwalitatieve risicoanalyse is de basis voor deze buffers. Onze gemeenschappelijke regeling beschikt over een nota reserves en voorzieningen die de basis vormt voor ons weerstandsvermogen maar ook regels bevat hoe wij omgaan met reserveringen en voorzieningen.

Uitgangspunten meerjarenraming 2027-2029

Bij de opstelling van de meerjarenraming gaan we uit van de loon- en prijsontwikkeling meerjarig geraamd door het CPB in de verzamelde bijlagen van de concept Macro Economische Verkenning. Voor de meerjarenraming 2027-2029 wordt het aantal inwoners gefixeerd op het aantal zoals gehanteerd in de begroting 2026, peildatum 1 januari 2025. Wij hebben ten behoeve hiervan nog niet de gegevens van alle gemeenten ontvangen.